


de KOR



MAANDORGAAN VAN BIOLOGIA MARITIMA
NEDERLANDSE VERENIGING VAN ZEE-AQUARIUMLIEFHEBBERS
Opgericht 12 november 1939

Nr. 73

7e jaargang nr. 1

januari 1957

VAN NU AF KEREN WIJ DE ROLLEN OM

Met mijn gedachten verwijlend bij hetgeen zich de laatste jaren in zee-aquariumliefhebberskringen heeft afgespeeld en thans nog afspeelt, gaat er wel wat in mij om. Er is namelijk een tijd geweest waarin ons maandorgaan DE KOR met moeite tot 6 pagina's tekst gebracht kon worden, doch nadat mij verzocht was de redactie van ons blad op mij te nemen zag ik reeds vrij spoedig kans de inhoud van DE KOR op het dubbele aantal pagina's, te weten 12 per nummer, te brengen en wel voor het eerst in het december-nummer 1954.

Al bladerend door de in december 1956 afgesloten 6e jaargang van DE KOR zult u moeten constateren, dat de artikelen enz. van mijn hand wel een groot gedeelte van de inhoud van ons blad innemen.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat ik mij langzamerhand afvraag of de leden en donateurs van onze Vereniging - de enkele inzenders van kopij niet te na gesproken - wel een goed begrip hebben van de werkzaamheden, alsmede de daaraan verbonden moeite en tijd, welke door de redacteur respectievelijk moeten worden verricht en besteed om DE KOR maand in maand uit steeds opnieuw in behoorlijke opmaak gereed te maken.

Indien u daar dan nog bijvoegt de werkzaamheden, alsmede de daaraan verbonden moeite en tijd, welke door mij als auteur respectievelijk moeten worden verricht en besteed om elk nummer van DE KOR steeds opnieuw van een zo goed mogelijk gevarieerde tekst te voorzien, dan kan het totaal der bedoelde werkzaamheden onmogelijk meer onder het begrip "liefhebberij" worden gerangschikt: het is op zijn minst genomen een "onbetaalde corvee" geworden! Hierbij is

Redactie en Administratie:
G.G.P. Wouda, Hulshorststraat 6, 's-Gravenhage

Gehele of gedeeltelijke overname van artikels en/of illustraties
alleen geoorloofd na schriftelijke toestemming der Redactie

Verschijnt medio van elke maand

Gratis voor Leden

het praktisch om het even of ons blad 6, dan wel 12 pagina's telt. Doet het dan niet vreemd aan, dat ik, naast waarderende woorden - zowel schriftelijk als mondeling - in de loop der jaren, nog zeer onlangs moest vernemen, dat sommigen vonden dat ik mij te veel op de voorgrond stelde?

Bij nader inzien is laatstbedoelde, kwaadwillige tenlastelegging echter ten dele niet zó vreemd als zij in eerste instantie schijnt daar zij o.a. moet worden gezien als een vorm van onbegrip bij bedoelde zegslieden. Men heeft in dat geval blijkbaar niet begrepen, dat het "redacteur zijn" een zekere activiteit met zich medebrengt die des te meer opvalt naarmate de leden om welke reden dan ook meer passief blijven!

Hoewel enerzijds zeer ongaarne omdat mij het welzijn van DE KOR en daarmee dat van onze Vereniging na aan het hart ligt, doch anderzijds gedekt door de morele steun van de overige Algemeen Bestuursleden heb ik in nauw overleg met laatstgenoemden besloten thans de rollen om te keren. Voortaan zal het aantal pagina's van ons orgaan per nummer afhangen van de kopij, die door u - leden en donateurs van BIOLOGIA MARITIMA - aan mij wordt toegezonden. We gaan er hierbij nog steeds vanuit, dat DE KOR, uitgegeven door onze Vereniging, hoofdzakelijk behoort te worden gevuld met artikelen van de leden en donateurs.

Het eigenlijke redactiewerk en hoofdzakelijk enige ondergeschikte kopij zullen als voorheen verder door mij worden verzorgd. Hiermede heb ik vrijwillig de mij door uw passiviteit opgedrongen post op de voorgrond verlaten en hoop ik, dat het u gezamenlijk eveneens mogelijk zal zijn in het belang van onze mooie liefhebberij en van onze Vereniging maandelijks 12 pagina's gevarieerde tekst voor ons orgaan te leveren en het daardoor tevens mogelijk te maken het tot nu toe bereikte niveau van DE KOR te handhaven of, zo mogelijk, zelfs nog verder op te voeren! Houdt u er daarbij a.u.b. rekening mede, dat DE KOR maandelijks en op tijd moet kunnen verschijnen, te weten omstreeks medio van elke maand. -- G.G.P. Wouda

HET ALGEMEEN BESTUUR VAN "BIOLOGIA MARITIMA" WENST U HIERBIJ MET DE UWEN EEN VOORSPOEDIG 1957 TOE EN REKENT OP EEN PRETTIGE SAMENWERKING MET U IN HET BELANG ONZER GEMEENSCHAPPELIJKE LIEFHEBBERIJ!

MEDEDELING VOOR DE ALGEMENE JAARVERGADERING IN FEBRUARI 1957

De candidaatstelling van de heer J. de Haan te 's-Gravenhage als algemeen Penningmeester is ingetrokken; de heer M. Bot te Vlaardingen is bereid gevonden zijn functie nog enige tijd te vervullen. De agenda behoeft verder geen wijziging. - J.C. v. Egdon, Alg. Secr.



LAAGWATERTIJDEN voor HOEK VAN HOLLAND (1957)

2 feb.	12.08 u.,	5 feb.	0.09 u. en 12.35 u.
5 feb.	3.24 u. en 16.03 u.,	10 feb.	4.56 u. en 17.39 u.
16 feb.	11.45 u.	17 feb.	0.00 u. en 12.32 u.
23 feb.	4.15 u. en 16.57 u.,	24 feb.	5.43 u. en 18.27 u.
Voor Westkapelle	2.30 uur vroeger,	voor Tholen	1.00 uur vroeger,
voor Scheveningen	0.30 uur later,	voor IJmuiden	1.00 uur later,
voor Den Helder	3.30 uur later,	voor Delfzijl	4.30 uur vroeger.

ENIGE RAADGEVINGEN

door
G.G.P. Wouda

Nu wij weer aan het begin van een nieuwe jaargang van DE KOR staan die door de te verwachten stroom van goede artikelen van de leden en donateurs onzer Vereniging de voorgaande jaargangen zelfs belooft te overtreffen, wil ik terwille van de nieuw toegetroedenen tot BIOLOGIA MARITIMA dit eerste artikeltje wijden aan enige beknopte raadgevingen of aanwijzingen, waarmede zij hopenlijk hun voordeel kunnen doen. Tevens kan het dienen ter opfrissing van het geheugen van degenen, die reeds langer van onze Vereniging deel uitmaken.

Nu de koudste wintertijd voor de deur staat verrichten we binnenshuis vooral die werkzaamheden, de zee-aquariumliefhebberij betreffende, waaraan we gedurende de rest van het jaar wellicht niet voldoende aandacht of tijd kunnen besteden.

Wanneer we tegenwoordig een hoekijzeren zee-aquarium gereed maken, gebruiken we niet meer de ouderwetse en op de duur niet deugdelijk gebleken kitmiddelen bitumen en mastiek, doch in plaats hiervan zetten we de ruiten in met behulp van de speciale plastic aquarium stopverf "Bucarid 19 (groen A 4580)". Een uitvoerig artikel hierover verscheen in DE KOR nrs. 67 (7/1956) en 68 (8/1956).

De ijzerdelen, die niet met het vorengenoemde plastic kitmiddel bedekt worden, worden vooraf voorzien van 4 à 5 lagen "Icosit"-chloorrubberverf. De gezamenlijke lange droogtijd dezer verflagen brengt met zich mede, dat bedoeld werkje het beste 's-winters kan gebeuren, wanneer de behoefte of de noodzaak om een zee-aquarium voor onmiddellijk gebruik in te richten i.v.m. bijvoorbeeld te vangen dieren het minst groot is. Een uitvoerig artikel over de toepassing en verdere bijzonderheden van deze verfsoort is opgenomen in DE KOR nr. 69 (9/1956).

Voor de gewenste stroming in het water van een zee-aquarium kan gebruik gemaakt worden van elektrische membraan-trilpompjes, die te kust en te keur bij handelaren in aquariumartikelen verkrijgbaar zijn. De lucht, die vanaf de bodem van het aquarium door het water opstijgt, brengt behalve een gewenste uitwisseling van de gassen koolzuur en zuurstof tevens een matige stroming in het water teweeg. Daarnaast bestaat nog een circulatiepomp (Doorstromingspomp S 1 / I 20), die circa 200 liter water per uur verwerkt waardoor een sterke stroming in het zee-aquarium kan ontstaan. Een uitvoerig artikel over laatstgenoemde pomp verscheen in DE KOR nrs. 70 (10/1956) en 71 (11/1956).

Zorgt ervoor, dat uw zee-aquarium behoorlijk belicht wordt, hetzij door de zon dan wel door kunstlicht. Hierbij mag de temperatuur van het zeewater in de bak voor Noordzeedieren gerust tot ongeveer 20° C. stijgen; er zijn slechts weinig uitzonderingen waarvoor een lagere temperatuur geldt (b.v. Zeedahlia's).

Het soortelijk gewicht van het zeewater voor Noordzeedieren moet bij 15° C. 1,022-1,024 bedragen, hetgeen met behulp van een areometer kan worden gecontroleerd. Een goede aquariumthermometer completeert de voornaamste technische uitrusting van uw zee-aquarium. Leest vooral ook reeds verschenen nummers van DE KOR, leest bovendien de advertenties op het omslag en het halve werk is al gedaan.

door
G.G.P. Wouda

XXV

FAUNA EN FLORA

ACTINIA EQUINA EQUINA (L.)
(Purper-anemoon)

2

Ziekten

Hoewel ik tot nu toe in het natuurlijk milieu van de Purper-anemonen slechts ogenschijnlijk gezonde exemplaren heb aangetroffen, kan zich in het aquarium bij deze Zee-anemonen een verschijnsel voordoen, dat in de meeste, zo niet alle gevallen de dood van de aangetaste dieren tengevolge heeft.

Gewoonlijk is de oorzaak een beschadiging van het dier, waarna op de gekwetste plaats uitwendig een wit of wit- tot grauwgeelachtig stipje zichtbaar wordt, dat zich dikwijls reeds binnen een tijdsverloop van enkele dagen tot een vrij onregelmatige vlek met een middellijn van ongeveer 3 mm kan ontwikkelen. Bij nadere beschouwing blijkt dit gedeelte een min of meer compacte watachtige massa te zijn, die ogenschijnlijk op het ectoderm, dat is de buitenlaag van de lichaamswand, gelegen is. Het aangetaste dier ontplooit zich op de beschadigde plaats niet tenvolle; integendeel, het is alsof het zich daar zoveel mogelijk samentrekt.

Tracht men het witachtige gedeelte te verwijderen, dan blijkt dit niet op de lichaamswand te zitten, doch er é é n g e h e e l mede uit te maken; op de bewuste plaats gaat het lichaam tot ontbinding over. Opmerkelijk is daarbij, dat de vorenbedoelde witachtige kleur langzamerhand overgaat in zachtrose en dat er soms ook zeer kleine deeltjes zichtbaar worden, die door hun donkerrode kleur de indruk wekken, dat zij een concentratie van rode kleur-stofcellen zijn.

Van een eventueel herstellingsvermogen van het aangetaste dier is in zo'n geval niets merkbaar. Daarom doet men het beste niet te lang met het verwijderen van het betrokken dier te wachten, daar het reeds enkele dagen na het uiterlijk zichtbaar worden van de aantasting inwendig geheel ontbonden kan blijken te zijn. Naarmate de temperatuur in het zee-aquarium hoger is, vindt de ontbinding sneller plaats.

Een probaat middel ter bestrijding van de na een beschadiging optredende ziekte, die vermoedelijk door bacteriën in de hand gewerkt wordt, is mij niet bekend. Wel schijnt het, dat lage temperatuur en constante stroming in het water waar de aangetaste Purper-anemoon zich bevindt een remming van het verergeren der ziekte kan betekenen; in enkele sporadische gevallen heb ik bij Paarde-anemonen en Gordel-anemonen, die in lichte mate waren aangetast, zelfs herstel kunnen constateren. Overigens lijkt het mij niet onwaarschijnlijk toe, dat het bij een beschadiging vrijkomende netelzuur, voorzover dit niet vrij in het omringende water ontwijken kan, tot de vernietiging van het weefsel van het getrof-

fen dier zal bijdragen. Hoe dan ook, voorkomen is beter dan genezen, zodat het zaak is er bij het aanschaffen van Purper-anemonen terdege op te letten, dat zij geen enkele beschadiging vertonen, hetgeen het beste bij volledig ontplooide exemplaren kan worden geconstateerd. Daarbij moet tevens de onderzijde van de voetschijf nauwkeurig worden bekeken, omdat ook daar het vorenbeschreven verschijnsel zich na beschadiging tengevolge van het niet voorzichtig genoeg losmaken van de ondergrond kan voordoen.

De nabij een aangetaste Purper-anemoon zittende soortgenoten kunnen op hun beurt ook besmet worden, ofschoon dit geen regel is. Niet beschadigde exemplaren worden in gesloten toestand in plaats van met de normale min of meer doorzichtige uitscheidings-slijm-laag soms overtrokken met een grijswit ondoorzichtig vlies. Regelmatige verwijdering van dit vlies en stromend water kunnen in zo'n geval het dier gewoonlijk nog tegen de ondergang behoeden.

Voortplanting

Wat de voortplanting van de Purper-anemonen betreft, hierover zijn de meningen nog steeds verdeeld.

Er is mij bijvoorbeeld slechts een enkel geval bekend, waarvan verhaald wordt, dat in een zee-aquarium met Purper-anemonen op zekere dag - het is al heel wat jaren geleden - een gedeelte van de bodem als het ware bezaaid was met jonge exemplaren. Bovendien zijn mij enkele gevallen bekend waarin gesproken werd over het opmerken van de plotselinge aanwezigheid van 1 of 2 jonge Purper-anemonen in de nabijheid van een groot exemplaar. Eigenaardig is het echter, dat in andere gevallen, waarin zee-aquariumliefhebbers reeds jarenlang Purper-anemonen in hun aquaria verzorgden, geen enkel jong exemplaar gesignaleerd werd. Dit zou kunnen betekenen, dat er bijvoorbeeld afzonderlijke vrouwelijke en mannelijke Purper-anemonen bestaan.

Een andere visie, die men hier en daar in de buitenlandse literatuur tegenkomt, is dat Purper-anemonen eieren leggen. Het is mij niet bekend of deze mededelingen, waar verder zo goed als geen bijzonderheden aan toegevoegd zijn, op waarnemingen berusten dan wel op veronderstellingen gebaseerd zijn. Mocht dit laatste het geval zijn, dan kunnen zij met enige voorzichtigheid teruggebracht worden tot een veronderstelling, gebaseerd op het niet zien geboren worden van jonge Purper-anemonen, hetgeen weer een indirecte bevestiging zou kunnen betekenen van mijn vorengenoemde veronderstelling betreffende afzonderlijke vrouwelijke en mannelijke exemplaren.

Volledigheidshalve zou ik nog een geheel op zichzelf staand geval willen vermelden, waarin mij van de zijde van een Nederlandse dienaar werd medegedeeld, dat Purper-anemonen zich door deling voortplanten. In het desbetreffende geval werden namelijk van de ene dag op de andere in een zee-aquarium, waarin oorspronkelijk 6 grote Purper-anemonen zaten, plotseling 7 grote exemplaren geteld! Uit eigen ervaring kan ik slechts mededelen, dat ik ondanks de aanwezigheid van meerdere Purper-anemonen tezamen in één zee-aquarium nimmer een jong exemplaar heb kunnen ontdekken.

Teneinde het raadsel van de wijze van voortplanting van de Purper-anemonen voor ons zee-aquariumliefhebbers te kunnen oplossen, zou ik thans op mijn beurt graag uw kennis in dat opzicht vernemen.

----- HOMARUS GAMMARUS (L.) -----
(Zeekreeft)

door
J.H. Kroon

I

In oktober 1955 hield "Het Zee-aquarium" te Bergen aan Zee uitverkoop. Onder de dieren, die ik er kocht, behoorde ook een kreeft. Weinig vermoedde ik toen, hoeveel plezier ik van hem zou beleven in het halve jaar, dat ik hem in leven kon houden.

Hij werd droog vervoerd in een kartonnen doos achterop een motorfiets. Het was maar goed, dat zijn harde pantser tegen een stootje kon.

Thuisgekomen deponeerde ik de hevig met zijn achterlijf en met zijn poten zwaaiende kreeft in een zee-aquarium van circa 100 liter inhoud. Het dier ging al spoedig op verkenning uit naar eventuele vijanden of prooi, alsmede op zoek naar een geschikte grotwoning. Wat genoten we van zijn mooie kleuren en van de vaak wat onbeholpen bewegingen, die hij maakte als hij voedsel rook. Maar vòòr u verder het een en ander over zijn leven te vertellen eerst iets over zijn

Naam en naaste verwanten

Linnaeus noemde hem in 1758 *Cancer gammarus*. In 1775 werd hij door Fabricius genoemd *Astacus marinus* en door H. Milne Edwards werd hij in 1837 overgedoopt en *Homarus vulgaris* geheten. In de "Fauna van Nederland" noemde Dr. Holthuis hem vervolgens *Homarus gammarus* (L.). Zal dit nu zijn laatste wetenschappelijke naam zijn?

De Nederlandse naam Zeekreeft draagt hij natuurlijk in tegenstelling tot die van zijn superneefje, de Rivierkreeft.

De Zeekreeften behoren tot:
de klasse Crustacea (Schaaldieren)
de superorde Eucarida
de orde Decapoda (Tienpotigen)
de suborde Macrura Reptantia
de superfamilie Nephropsidea
de familie Nephropsidae

De familie Nephropsidae is in Nederland door het geslacht *Nephrops* en het geslacht *Homarus* vertegenwoordigd. Beide geslachten hebben in ons land maar één soort, respectievelijk:

Nephrops norvegicus (L.) - Noorse Kreeft en
Homarus gammarus (L.) - Zeekreeft

Astacus astacus (L.) - de Rivierkreeft - behoort tot de familie Astacidae, die eveneens tot de superfamilie Nephropsidea behoort.

Palinurus elephas Fabricius - de Langoest of Hoornkreeft - behoort tot de familie Palinuridae en de superfamilie Scyllaridea, die weer tot de suborde Macrura Reptantia behoort.

Thans zou ik willen overgaan tot het volgende punt, namelijk de

Lichaamsbouw

Als we zo oppervlakkig de Zeekreeft bekijken valt het ons op, dat zijn lichaam twee duidelijk te onderscheiden delen heeft, namelijk

1. een kopborststuk (cephalothorax)
2. een achterlijf (abdomen)

Het kopborststuk bestaat uit 14 vergroeide leden, die niet zo duidelijk te onderscheiden zijn als de 6 geringde segmenten van het achterlijf. Totaal dus 20 delen, die elk een paar poten dragen.

U zult zeggen: "Ik zie op de tekening - fig. 1 - maar 10 poten en geen 40". Dat is ook zo; die zogenaamde poten kunnen dan ook sterk vervormd zijn. Ik zal ze eens met u gaan tellen van kop tot staart:

Het eerste lid draagt 1 paar ogen op steeltjes, die als poten bewogen kunnen worden.

Het tweede lid draagt de korte sprieten (antennulae), elk met 2 flagellen.

Aan het derde lid zitten de lange sprieten (antennae), die mooi rood gekleurd zijn.

Dan volgen zes paar leden met de monddelen, die dienst doen bij het kauwen van het voedsel en de ademhaling.

Hierop volgen weer vijf leden met de looppoten (pareiopoden). Aan deze 10 poten dankt de hele orde zijn naam Decapoda.

Bij de Zeekreeft is het voorste paar looppoten sterk ontwikkeld; de laatste twee leden van deze poten vormen een geduchte schaar. De linker en rechter schaar zijn verschillend: de rechter is wat zwaarder en draagt grovere tanden dan de linker schaar. Een vishandelaar zei eens tegen mij: "Op zijn rechter schaar staan zijn kiezen en op de linker zijn tanden."

Het 2e en 3e paar looppoten eindigen ook in scharen, maar deze zijn veel kleiner en doen dienst om het voedsel naar de mond te brengen.

Onder de 6 segmenten van het achterlijf bevinden zich de korte, waaiervormige achterlijfspoten (pleopoden), die op de tekening niet zichtbaar zijn, maar die we goed kunnen zien als we de kreeft van terzijde of van de buikkant bekijken. Deze achterlijfspoten doen bij het wijfje dienst als bewaarplaats voor de eieren.

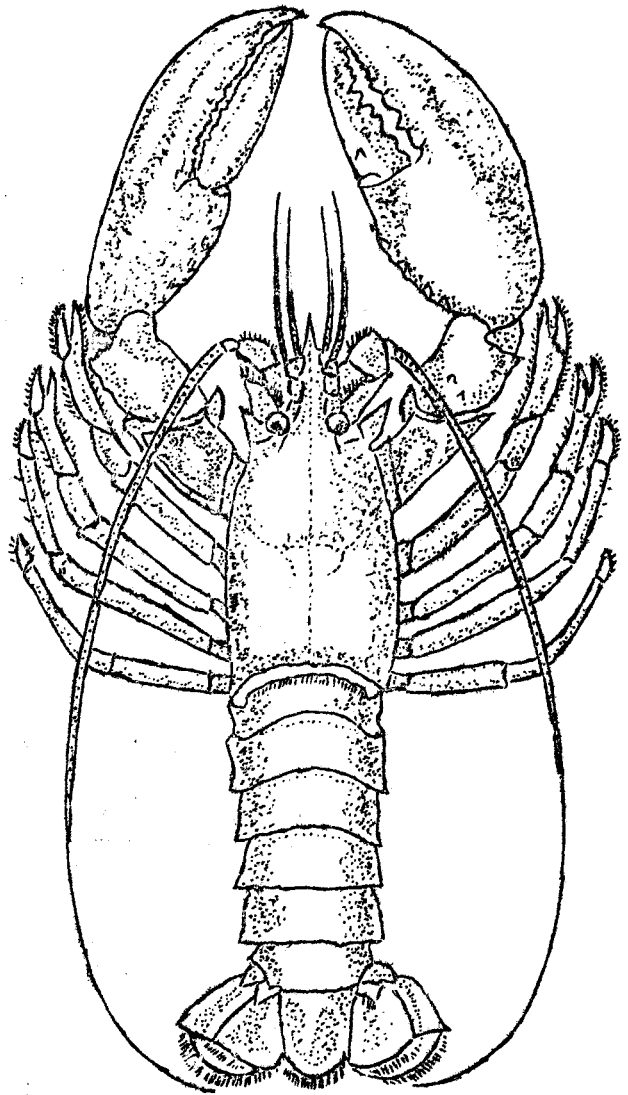


Fig. 1

HOMARUS GAMMARUS (L.) x 2/5
naar Holthuis

Het lichaam eindigt in een mooi gekleurde staart met blauwe metaalglansen op de wijd uitslaande lobben. Deze staart kan krachtig naar voren geslagen worden, wanneer Homarus het veiliger acht snel achterwaarts zwemmend een gevaarlijk terrein te verlaten. Het lichaam heeft een oranjegele ondergrond met blauwzwarte vlekken, die soms de gehele ondergrond bedekken.

Biotoop

Het gevlekte en donkere jasje camoufleert Homarus uitstekend op de rotsige zeebodem, waar hij zich thuis voelt. In dit biotoop kan hij tussen de stenen zijn hol graven waar hij zich voor vijanden verbergen kan, vooral in de tijd vlak na de vervelling, als hij zeer kwetsbaar is. Waar dan ook rotsige kusten zijn in Europa kunnen we hem verwachten.

Verspreiding

Zijn verspreidingsgebied strekt zich uit langs de kusten van Noorwegen, Helgoland, Engeland, Frankrijk, Spanje enz. tot in de Zwarte Zee.

In de Oostzee, die niet zout genoeg is, komt hij niet voor. Langs onze duinkusten wordt hij slechts zelden gevonden. Onze dijken met steenglooingen verlenen hem echter een goede huisvesting. Bij ons vinden we hem dan ook vooral in de Ooster-Schelde en bij Den Helder.

De rotsige kusten zijn meestal begroeid met wieren, waaronder Homarus zich overdag kan schuilhouden.

Levenswijze

De Zeekreeft is lichtschuw. Eerst 's-nachts komt hij te voorschijn en gaat op roof uit. Hierbij zullen zijn ogen hem maar weinig kunnen helpen. Met zijn lange sprietten voor zich uit tastend, schuift hij voorwaarts op de reuk af. Stoot hij op één of andere prooi, dan worden de scharen snel in het wilde weg vooruit gestoken en klappen ze fel open en dicht.

Wanneer ik hem bijvoorbeeld met gekookte garnalen voerde, dan bemerkte ik nooit, dat hij het voer zag; ook niet als het vlak langs hem ging. Pas even later, als hem de geur bereikte, kwam hij in actie. Dan ging hij hoog op de poten staan en zwaaide de scharen wijd uit, liep vervolgens rond en had dan meestal het voer snel gevonden.

Als het voer uit verschillende deeltjes bestond, probeerde hij met de poten steeds zoveel mogelijk te verzamelen en onder zijn lichaam te brengen. Was er te veel voedsel, dan werd het in het zand geduwd; vervolgens liep de kreeft achteruit, vouwde de scharen samen dwars voor de kop en drukte als een bulldozer het zand voor zich uit, het zo over de plaats schuivend waar het voedsel verborgen was. Kreeg hij weer trek, dan dolf hij het verborgen voedsel weer op.

Kieskeurig is Homarus niet. Hij is zeer vraatzuchtig en agressief. Hij lust zowel levend als dood voedsel. Vissen, schaaldieren, wormen, stekelhuidigen: het is allemaal. "spekkie voor zijn bekkie". De schelpen der mollusken worden gekraakt en de stekels der Zee-

appels deren hem niet. Deze geharnaste roofridder stroopt elke nacht zijn territorium af. Mocht hij concurrenten ontmoeten, dan ontstaat een duel op de schaar en rust hij niet voor de indringer is verdreven. Gewoonlijk zal de zwakste moeten wijken of sneven. Mocht deze zich kunnen loswerken uit de scharen van de tegenstander, dan zullen enkele krachtige voorwaartse slagen van de staart hem snel doen retireren.

De visserij

De grootste vijand van de Zeekreeft, als hij volwassen is, is de Mens. Hij heeft namelijk het twijfelachtige genoegen voor deze een klassieke lekkernij te zijn.

Er zijn jaren geweest, dat er 900.000 kreeften van de Noorse kusten verhuisden naar de tafels van de Londense lekkerbekken. In de 18e eeuw vooral werd hij veel gegeten. In Zierikzee had toen een dertigtal kreefthalers een jaarlijkse vangst van meer dan 600.000 kreeften. De laatste halve eeuw schijnt de vangst terug te lopen. De heer Broekhuizen vertelt in "De Wandelaar" van augustus 1936, dat er in 1935 bij Helgoland nog maar nauwelijks 1.000 kreeften gevangen werden, terwijl het er in 1922 nog 13.500 en twee jaar daarvoor zelfs 24.000 waren. Voor de Eerste Wereldoorlog werden er met 4.500 korven 50.000 tot 60.000 kreeften van hun jachtvelden gelokt.

Bij Helgoland gebruikten de vissers voor de vangst korven van eikenhout met een grofmazig net erover. In een der zijden van de korf was een fuik aangebracht, terwijl de bovenkant geopend kon worden. Deze korven werden, van aas - een dode vis, een stuk geslagen krab enz. - voorzien en met stenen of lood verzwaard, aan een touw op de met Laminaria (een bruinwier) begroeide kalkgronden circa een mijl uit de kust neergelaten. Het einde van het touw werd met kurken drijvende gehouden. De volgende morgen werden de korven weer opgehaald. Meestal zaten er krabben of vissen in, die dan op hun beurt weer aas werden.

Op de morgen, dat de heer Broekhuizen met de visser meeging, werden er maar 5 kreeften gevangen. Brehm noemt 30-40 kreeften op de 100 korven een goede vangst, maar dat sloeg dan ook op de tijd dat er nog veel kreeften bij Helgoland voorkwamen. De oorzaak voor de teruggang moet wel gezocht worden in de te grote vangsten, de langzame groei van de dieren en het grote aantal larven, dat verloren gaat. Tegenwoordig moeten de kreeften in Nederland een bepaalde maat hebben voordat ze verhandeld mogen worden. Een volwassen exemplaar is circa 35 cm lang. De vangst in ons land bedroeg voor de wereldoorlog 15-20.000 kg.

Zeekreeften kunnen als ze de tijd van leven hebben (+ 30 jaar) wel 90 cm lang worden en dan 15 kg wegen. Zulke grote exemplaren ontmoet men maar hoogst zelden. Eenmaal gevangen gaat de kreeft in een kaar of bun of in een met luiken afgedekte kelder, zoals ik die in Bergen op Zoom wel eens zag. Hierin worden ze levend bewaard tot aan de verkoop en het vervoer. Velen kennen de Zeekreeft slechts in gekookte toestand: vuurrood, dampend uit de pan, waarin hij levend gedeponseed werd in kokend water. Het smakelijkst moeten exemplaren van ongeveer een half kilogram zijn.

(slot volgt)

'S-GRAVENHAGE

De Afdeling 'S-GRAVENHAGE EN OMSTREKEN "HET ZEEPAARDJE" hield op 14-11-1956 haar maandelijkse bijeenkomst ten huize van de heer J. de Haan te 's-Gravenhage.

Na enige min of meer huishoudelijke mededelingen ontstond zich een levendige discussie over het doel van de doorluchting van zee-aquaria. De heer Sies vestigde met nadruk de aandacht op het stromen van het water. Door de stroming, welke zeer goed kan worden verkregen door gebruik te maken van een zogenaamde doorstromingspomp (circulatiepomp), komen immers fijne deeltjes alsook het plankton goed in beweging, zodat onze dieren uit deze stroom veel fijn voedsel kunnen halen. Voorts komt hierdoor ook een goede uitwisseling van zuurstof tot stand.

De Voorzitter betoogde, dat een geringe doorluchting bij een zo goed mogelijk biologisch evenwicht - verkregen door o.a. goede wiergroei - reeds voldoende is om de gewenste evenwichtsverhouding tussen koolzuur en zuurstof in het zee-aquarium te verkrijgen, dit gezien zijn eigen zee-aquarium.

Hij werd hier door verschillende leden, o.a. de heer Westenbergh, op aangevallen. Deze laatste betoogde, dat de sterke golfslag en vooral de branding in zee toch zeker wel een grote levensbehoefte voor de daarin levende dieren is. Als wij nagaan, welk een geweldige trek er in zee staat bij het vallen van het water, dan kunnen we toch aannemen, dat vooral de brandingsdieren dit zeker nodig hebben. Ook de vloed komt met kracht op en overspoelt de dieren, die zich op de golfbrekers en havenhoofden hebben vastgezet. Stil water kunnen we ons langs onze kusten immers nauwelijks voorstellen. Altijd beweging, steeds weer aanvoer van vers en veelal vuil water, waarin zich dus volop voedsel bevindt, dit is het milieu waarin onze kustdieren leven.

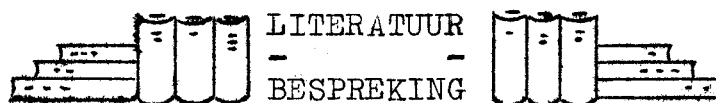
Volgens de heer Wouda sloeg hetgeen hij naar voren had gebracht betreffende het biologisch evenwicht in dit geval slechts op de verhouding koolzuur:zuurstof; verder hangt het natuurlijk van het aantal en de soort dieren af in hoeverre er tevens beweging in het water van een zee-aquarium moet zijn. Bij aanwezigheid van veel dieren met een min of meer vastzittende levenswijze vormt de stroming in het water uiteraard eveneens een belangrijke factor. Hierop werd door hem trouwens reeds eerder meermalen gewezen.

Zo werd deze bijeenkomst een zeer interessante en leerzame avond. De Voorzitter sloot, na dank gebracht te hebben aan onze gastvrouw, om 23.30 uur deze prettige bijeenkomst. --- J. de Haan, Secr.

ROTTERDAM

De Afdeling ROTTERDAM EN OMSTREKEN "DE ZEESTER" hield op 20-11-1956 haar maandelijkse bijeenkomst bij de heer K.J. Verspuy te Nieuwerkerk aan de IJssel. Het werd een echte praatavond over alles en nog wat de zee-aquariumliefhebberij betreffende, waardoor we van elkaar weer wat konden leren. --- J. Bos Jr., Secr.

ZENDT STEEDS EEN EX. DER CONVOCATIES EN VERSLAGEN AAN DE REDACTIE!



TUSSEN HAAIEN EN KORALEN

De naam Hans Hass is voor ons zee-aquariumliefhebbers geen onbekende meer. Reeds eerder verscheen de Nederlandse vertaling van zijn boek "Manta" (Diepzeeduiken in de Rode Zee) en de grote vraag naar dit boek zal ongetwijfeld bij de uitgever aanleiding zijn geweest thans ook een vroeger werk van deze Weense onderwaterjager-fotograaf-filmoperateur in het Nederlands uit te geven, namelijk "Tussen Haaien en Koraleen".

Het is het boeiende relaas van de wederwaardigheden van Hans Hass en zijn twee metgezellen Jörg Boehler en Alfred von Wurzian tijdens hun duiktochten met harpoen en camera onder de oppervlakte van de Caraïbische Zee rond Curaçao en Bonaire. Wij lezen over de verrassende manier om Haaien op de vlucht te drijven als deze te opdringerig worden en maken kennis met de wonderlijke gedragingen van de Trompetvis; we lezen ook over de nachttekening van sommige zeevissen en over de opvallende kleur- en tekeningverandering van een zilverkleurig visje zodra dit iets eetbaars heeft gevonden.

In gedachten duiken we tesamen met deze drie enthousiaste jongemannen onder het zee-oppervlak tussen de machtige "geweien" van het Elandkoraal door naar de plaatsen waar dichte scholen donkerblauwe, gele en bruine Doktersvissen voorbijtrekken en overal rode, blauwe en groene Papegaaivissen het kleurenpatroon verder verrijken. We zien hoe een klein koraalvisje een grote Barrakoeda brutaal in de staart bijt, wanneer hij te dicht bij haar schuilplaats komt en zo vallen we van de ene belevenis in de andere tot dat we, veel te vroeg eigenlijk, ongemerkt aan het laatste hoofdstuk van dit spannende boek toe zijn.

Aan de 200 bladzijden tekst is een keurcollectie van 27 fraaie zwart-wit foto's (onderwateropnamen) alsmede 3 tekeningen toegevoegd. De vertaling in het Nederlands is van mevrouw H.C.E. de Wit-Boonacker. De uitgever is Uitgeverij & Drukkerij Hollandia N.V. te Baarn. De prijs van het keurig gebonden boek, in aantrekkelijk gekleurd stofomslag, bedraagt F. 8,90. -- G.G.P. Wouda

WELKE AQUARIUMVIS IS DIT ?

In de Vivona-reeks verscheen een klein boekje, volgens het omslag getiteld "Welke aquariumvis is dit?" en geschreven door W. Sinne. Het formaat - 12,5x16 cm - en het aantal pagina's tekst - 30 - laten zeer weinig ruimte toe, zodat behoudens enkele zeer algemene aanwijzingen de tekst beperkt is gebleven tot een zeer beknopte beschrijving met enkele gegevens over de herkomst, de gemiddelde lengte en de in de praktijk gebleken goede temperatuur betreffende 155 soorten vissen, waaronder ook enkele brak- en zoutwatervissen, waarvan de afbeeldingen op 16 kleurenplaten zijn ondergebracht. Een aardig boekje voor hen, die de eerste bescheiden stappen op het gebied van de (zoetwater-) aquariumliefhebberij willen doen en daartoe o.a. eerst de grondbeginselen ervan alsmede de namen der meest verkrijgbare soorten vissen enigszins willen leren kennen. Van de wonderlijke mededeling op pagina 29, dat de actieve kool in

filters o.m. een verbinding met het zuur in het water aangaat en dit omzet in koolzuur ben ik echter wel wat geschrokken!
De uitgever is N.V. Uitgeverij Littera Scripta Manet te Joppe (Geld.); het gebonden boekje kost F. 2,25. -- G.G.P. Wouda

VIVONA

In de 1e jaargang nr. 5 - september/oktober 1956 - van bovengenoemd-tijdschrift staan o.a. twee artikeltjes over zoetwatervissen alsmede het slotartikeltje over aquariumplanten. Vogelliefhebbers vinden er een interessant artikel in over het broeden van de Californische Kuifkwartel en een over ervaringen met Parkieten, terwijl vlinderliefhebbers aanwijzingen krijgen over het opzetten van een verzameling. Een kleurenplaat van de Putter en zijn bastaarden met de Kanarie en Goudvink zijn als bijlage toegevoegd.

In nr. 6 - november/december 1956 - van hetzelfde tijdschrift is een artikeltje over zoetwatervissen voor het koude aquarium opgenomen, alsmede een zwart-wit afbeelding van de *Danio malabaricus* met bijschrift en een stukje over *Daphnia*'s. Ook de liefhebbers van terrariumdieren en vogels vinden er weer wat van hun gading in. Als bijlage is een kleurenplaat van de Kapoetsensijs en zijn bastaarden met de Kanarie toegevoegd. -- G.G.P. Wouda

DATZ

In de 9e jaargang - december 1956 - nr. 12 van het West-Duitse aquarium- en terrariumtijdschrift DATZ is het slotgedeelte opgenomen van het artikel van K. Radtke en Dr. W.B. Sachs over hun ervaringen op het gebied van de verzorging van koraalvissen en soortgelijke zeevissen. In dit gedeelte passeren verschillende dezer vissen, de voeding en ziekten de revue. Tekst 3 pagina's. Dr. W. Klausewitz beschrijft een nieuw ingevoerde brakwatervis, genaamd *Gerres oblongus* en afkomstig uit de Indische- en Stille Oceaan. Tekst 2 pagina's; 2 foto's. -- G.G.P. Wouda

DE BIJDRAGE VOOR HET ALGEMEEN LIDMAATSCHAP VAN "BIOLOGIA MARITIMA" BEDRAAGT F. 6,-- PER JAAR; DONATEURSCHAP MINIMUM F. 6,-- PER JAAR!

VERENIGINGSADRESSEN:

Algemeen Voorzitter: Ir. H.E. Westenberg, Johan van Oldenbarneveltlaan 20, 's-Gravenhage.
Alg. Secr.: J.C. van Egdome, Leeuwenbekstraat 31a, Rotterdam-N
(Inlichtingen over en aanmelding voor het lidmaatschap; alle algemene correspondentie betreffende de Vereniging)
Alg. Penningmeester: M. Bot, Sportlaan 75, Vlaardingen; giro nummer 349352 (Contributie-betalingen, donaties, enz.)
1e Alg. Commiss.: G.G.P. Wouda, Hulshorststraat 6 's-Gravenhage
2e Algemeen Commissaris: J.H. Kroon, Leeuwerikstraat 8, Leiden

MAANDORGAAN "DE KOR":

Zendt alle kopij en daarmee verband houdende stukken, alsmede opgaven van advertentie-teksten, aanvragen voor proefnummers en adresveranderingen uitsluitend aan de Redactie-Administratie: Hulshorststraat 6, 's-Gravenhage